

Lekce 36

Gramatická látka

Konjugace: Sloveso εἶμι

Odkaz na gramatiku

§§ 306-307

1. Apollodóros vypráví o tom, co mu pověděl jakýsi Aristodémos o setkání se Sókratem:

Ὁ Ἀριστόδημος ἔφη οἱ Σωκράτη ἐντυχεῖν λελουμένον τε καὶ τὰς βλαύτας¹ ὑποδεδεμένον, ἃ ἐκεῖνος ὀλιγάκις² ἐποίει· καὶ ἐρέσθαι αὐτόν, ὅποι ἴοι οὕτω καλὸς γεγενημένος. καὶ τὸν³ εἶπεῖν, ὅτι⁴ «Ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγαθῶνος. χθὲς γὰρ αὐτὸν διέφυγον τοῖς ἐπινικίοις⁵, φοβηθεὶς τὸν ὄχλον. ὠμολόγησα δ' εἰς τήμερον παρέσεσθαι. ταῦτα δὴ ἐκαλλωπισάμην⁶, ἵνα καλὸς παρὰ καλὸν ἴω. ἀλλὰ σύ», ἧ δ' ὅς⁷, «Ἀριστόδημε, πῶς ἔχεις πρὸς τὸ ἐθέλειν ἂν ἰέναι ἄκλητος⁸ ἐπὶ δεῖπνον;» «Κἀγώ», ἔφη, «εἶπον, ὅτι Οὕτως, ὅπως ἂν σὺ κελεύης.» «Ἔπου τοίνυν», ἔφη, «ἵνα καὶ τὴν παροιμίαν⁹ διαφθείρωμεν μεταβάλλοντες, ὡς ἄρα καὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαίτας¹⁰ ἴασιν αὐτόματοι ἀγαθοί.» «Ἐγώ», ἔφη, «εἶπον, ὅτι Οὐχ ὁμολογήσω ἄκλητος ἦκειν, ἀλλ' ὑπὸ σοῦ κεκλημένος.» «Προϊόντες», ἔφη, «βουλευσόμεθα, ὃ τι ἐροῦμεν. ἀλλ' ἴωμεν.» (Plat. Symp. 174a)

2. Κῦρος¹¹ κοιμηθεὶς ἐν τῷ βασιλείῳ ὄναρ εἶδε τοιόνδε· ἔδοξεν αὐτῷ προσελθὼν κρείττων τις ἢ κατ' ἄνθρωπον¹² εἶπεῖν· «Σκευάζου¹³, ὦ Κῦρε· ἤδη γὰρ εἰς θεοὺς ἄπει.» τοῦτο δὲ ἰδὼν τὸ ὄναρ ἐξηγέρθη καὶ σχεδὸν ἐδόκει εἰδέναι, ὅτι τοῦ βίου ἡ τελευτὴ παρείη. (Xen. Cyr. 8, 7, 2)

3. Λέων καὶ ἀλώπηξ:

Λέων γηράσας¹⁴ καὶ μὴ δυνάμενος δι' ἀλκῆς¹⁵ ἑαυτῷ τροφήν πορίζειν ἔγνω δεῖν δι' ἐπινοίας¹⁶ τοῦτο πράξαι. καὶ δὴ παραγενόμενος εἷς τι σπήλαιον καὶ ἐνταῦθα κατα-

¹ ἡ βλαύτη `ozdobná bota, střevíc'

² ὀλιγάκις `zřídka'

³ τόν = αὐτόν

⁴ ὅτι uvozuje přímou řeč

⁵ τοῖς ἐπινικίοις `při oslavě vítězství'. Agathón dosáhl předchozího dne vítězství při uvedení své první tragédie.

⁶ καλλωπίζομαι (ak.) `vyšňorit se (kvůli něčemu)'

⁷ ἧ δ' ὅς `řekl' (vsuvka)

⁸ ἄκλητος `nepozván'

⁹ ἡ παροιμία `přísluví'. Jeho původní význam je nejasný. Sókratés dále zmiňuje Homéra (Il. 2, 408), kde se říká, že Menelaos, hlasitý v boji (βοῆν ἀγαθός) přišel nepozván na hostinu k Agamemnónovi. Změna přísloví (μεταβάλλοντες) spočívá ve slovní hříčce: „ἀγαθῶν“ - hostitel Agathón.

¹⁰ ἡ δαίς, -τός `hostina'

¹¹ Κῦρος perský král

¹² κρείττων ἢ κατ' ἄνθρωπον `silnější než člověk, kdosi nadlidské síly'

¹³ σκευάζομαι `připravit se'

¹⁴ γηρῶ, -ᾶν `stárnout'

¹⁵ δι' ἀλκῆς `vlastními silami'

¹⁶ ἡ ἐπινοία `leť'

κλιθεῖς¹⁷ προσεποιεῖτο τὸν νοσοῦντα καὶ οὕτω τὰ παραγενόμενα πρὸς αὐτὸν εἰς ἐπίσκεψιν¹⁸ ζῶα συλλαμβάνων κατήσθιεν¹⁹. πολλῶν δὲ θηρίων καταναλωθέντων²⁰ ἀλώπηξ τὸ τέχνασμα²¹ αὐτοῦ συνείσα παρεγένετο καὶ στᾶσα ἄπωθεν²² τοῦ σπηλαίου ἐπυθάνετο αὐτοῦ, πῶς ἔχοι. τοῦ δὲ εἰπόντος· «Κακῶς», καὶ τὴν αἰτίαν ἐρομένου, δι' ἣν οὐκ εἴσεισιν, ἔφη· «'Αλλ' ἔγωγε εἰσηῖα (εἰσήειν) ἄν, εἰ μὴ ἐώρων πολλῶν εἰσιόντων ἴχνη²³, ἐξιόντος δὲ οὐδενός.» (Aesop. Corp. 147, I; Halm 246; Ch. 197)

4. Faidón, který s přáteli navštívil Sókrata ve vězení a strávil s ním poslední chvíle před jeho smrtí, vypráví:

Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. οὐ γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος εἰσήει· εὐδαίμων γάρ μοι ἀνήρ ἐφαίνετο καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκεῖνον παρίστασθαι²⁴ μηδ' εἰς Ἄιδου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πῶποτε καὶ ἄλλος²⁵. (Plat. Phaid. 58e)

Slovní zásoba

1. λούω, λούσω, ἔλουσα, —, λέλουμαι, ἐλούθη (ὕπο)δῶ, -εῖν, δήσω, ἔδησα, δέδεκα, δέδεμαι, ἐδέθη οἱ εἶμι προέρχομαι, πρόειμι, -ἦλθον, -ελήλυθα, —, —	mýt se, koupat se obouvat se, zavazovat obuv kam hodlat jít jít vpřed, dál, postupovat	lavare calcere quo iturum esse prodire, progredi
2. τὸ ὄναρ (jen nom. a ak. sg.) (ἐξ)εγείρομαι, ἐγεροῦμαι, ἐγρήγορα, —, ἠγέρθη	sen probudit se	somnium expergisci
3. πορίζω, ποριῶ, ἐπόρισα, πεπόρικα, πεπόρισμαι, ἐπορίσθη προσποιοῦμαι, -εῖσθαι ὁ νοσῶν, -οῦντος	opatrīt si předstírat nemocný	comparare simulare morbo affectus
4. θαυμάσιος, -α, -ον ὁ ἔλεος, -ου ἀδεής, -ές	zvláštní soucit nebojácný	(ad)mirabilis misericordia imparidus

¹⁷ κατακλιθεῖς part. aor. od κατακλίνομαι 'uložit se'

¹⁸ εἰς ἐπίσκεψιν 'na návštěvu'

¹⁹ κατήσθιεν od κατεσθίω

²⁰ κατανηλώθη aor. od καταναλίσκομαι 'být sežrán'

²¹ τὸ τέχνασμα 'lest'

²² ἄπωθεν (gen.) 'z dálky, daleko (od něčeho)'

²³ τὸ ἴχνη 'stopa'

²⁴ παρίσταται μοι (ak. s inf.) 'napadá mě'

²⁵ εἴπερ τις καὶ ἄλλος 'jestli vůbec někdo, spíše než kdokoli jiný'

ἡ μοῖρα, -ας	osud, řízení osudu	sors, fatum
ἐκεῖσε	tam	illuc
εὖ πράττω	dobře si vést, dařit	bene valere

Cvičení

Společně s lekcí 37.